

Sicco Mansholt: kmetovalec, član odporniškega gibanja in pravi Evropejec

Sicco Mansholt 1908 - 1995

Sicco Mansholt je bil kmetovalec, član nizozemskega odporniškega gibanja med drugo svetovno vojno, nacionalni politik in prvi evropski komisar za kmetijstvo. Njegove zamisli so temelj skupne kmetijske politike Evropske unije, ki je vse od ustanovitve EU ena njenih najpomembnejših politik.

Mansholt, ki je bil ob koncu druge svetovne vojne priča posledicam hude lakote na Nizozemskem, je bil prepričan, da mora Evropa postati prehransko samozadostna in da je treba zagotoviti zanesljivo preskrbo s hrano po dostopnih cenah za vse.

Najpomembnejši del Mansholtovega načrta za skupno kmetijsko politiko je bil spodbujanje produktivnosti v kmetijstvu. Del načrta je bil tudi sistem, ki je kmetom zagotavljal določeno najnižjo ceno za njihove proizvode in jih tako spodbujal k povečanju proizvodnje. Mansholt je zaradi svoje evropske usmerjenosti in močne vizije o prihodnosti ter pripravljenosti za oblikovanje skupne prihodnosti obveljal za prepričanega Evropejca.

Zgodnja leta

Sicco Mansholt se je rodil 13. septembra 1908 v družbeno angažirani družini, ki je imela uspešno kmetijo v Groningenu, provinci na severu Nizozemske. Njegov oče je bil aktiven član nizozemske socialistične stranke, v kateri je bil tudi pomemben svetovalec za kmetijske zadeve. Njegova mati je bila hči sodnika in ena od prvih Nizozemk, ki so na univerzi študirale politične vede. Redno je organizirala politična srečanja za ženske.

Mansholt je po koncu srednje šole želel postati kmetovalec, vendar si njegov oče, ki je pred tem že najel kmetijo za njegovega brata, ni mogel privoščiti, da bi najel kmetijo še zanj. V upanju, da se bo vseeno lahko posvetil kmetijstvu, je Mansholt odšel v takratno Nizozemsko vzhodno Indijo (zdajšnja Indonezija) in začel delati na plantaži čaja. Vendar se ni mogel navaditi na tamkajšnji kolonialni sistem, zato se je leta 1936 vrnil na Nizozemsko. Leto pozneje je kupil parcelo v polderski regiji Wieringermeer, se poročil in se do začetka druge svetovne vojne preživljal kot kmet.

Druga svetovna vojna

Med vojno se je Mansholt kot član nizozemskega odporniškega gibanja boril proti nemškim okupatorjem. V prvih letih je skrival ljudi na svoji kmetiji in sodeloval v obveščevalni mreži, pozneje pa je vodil obsežno distribucijsko mrežo za razdeljevanje hrane vsem, ki so se skrivali v zahodnih delih države. Po vojni so mu na podlagi njegovih izkušenj, poguma in organizacijskih sposobnosti ponudili položaj ministra za kmetijstvo, ribištvo in distribucijo hrane v novi vladi. Pri 36. letih je postal do takrat najmlajši minister na Nizozemskem.

Obnova kmetijstva

Čas po koncu vojne sta zaznamovala veliko pomanjkanje hrane in nevarnost krize, zato je bil Mansholt na izredno pomembnem položaju. Sprejel je številne ukrepe za hitro obnovo preskrbe s hrano, hkrati pa se je zavedal potrebe po temeljitejši posodobitvi

kmetijstva, s čimer bi preprečili pomanjkanje hrane v prihodnosti in okrepili učinkovitost. Določil je najnižje cene za najpomembnejše kmetijske proizvode ter jih dopolnil z uvoznimi davki in izvoznimi spodbudami. Za povečanje produktivnosti je spodbujal naložbe v raziskave, izobraževanje ter združevanje kmetij v večje in učinkovitejše enote.

Skupna kmetijska politika za Evropo

Mansholt je bil vnet evropski federalist, ki je sanjal o skupni kmetijski politiki za Evropo. Leta 1950 je pripravil načrt za skupni trg kmetijskih proizvodov v Evropi pod nadzorom nadnacionalnega upravnega organa. Vendar je bil načrt za tiste čase preveč ambiciozen, zato ni uspel. Načrt so pozneje obudili in uporabili kot osnovo kmetijske politike Evropske gospodarske skupnosti.

Po dvanajstih letih in pol ministrske službe se je Mansholtu leta 1958 ponudila priložnost za uresničitev svojih načrtov, ko je postal prvi evropski komisar za kmetijstvo. V Rimski pogodbi, s katero je bila leta 1957 ustanovljena Evropska gospodarska skupnost, je bilo določeno, da se skupni evropski trg vzpostavi v treh štiriletnih obdobjih. Po mnenju mnogih je bil ta dvanajstletni načrt preveč ambiciozen, zato niso verjeli v njegov uspeh, zlasti kar zadeva ukrepe za kmetijski sektor, ki so bili zelo nepriljubljeni. Vendar se je Mansholt optimistično lotil dela. Njegov načrt je predvideval kombinacijo neposrednih subvencij za pridelke in zemljišča, ki se lahko obdelujejo, in mehanizmov zaščite cen, vključno z zagotovljenimi najnižjimi cenami ter tarifami in kvotami za uvoz nekaterih vrst blaga iz držav zunaj EU. Tako naj bi spodbudili produktivnost kmetijstva, kar naj bi zagotovilo neprekinjeno preskrbo s hrano za potrošnike po dostopnih cenah in donosnost kmetijskega sektorja v tedanji EU.

Mansholtov načrt

Mansholtov načrt je naletel na močno nasprotovanje kmetov in njihovih političnih predstavnikov, ki so bili prepričani, da bi skupni pristop ogrozil njihov obstoj in preživetje omogočil samo velikim kmetijam. Med pogajanja o skupni evropski politiki je bilo treba premagati veliko ovir, a Mansholt je vztrajal in leta 1968 je Komisija objavila „Memorandum o reformi skupne kmetijske politike“, imenovan tudi Mansholtov načrt. Temelj načrta je bila teza, da je za razcvet kmetijstva potrebna posodobitev kmetovanja. Tako naj bi zagotovili produktivnost, evropskim kmetom pa omogočili, da postanejo samozadostni.

Evropska kmetijska politika je bila zelo uspešna pri uresničevanju svojega prvotnega cilja, tj. povečanje samooskrbe s hrano v Evropi. Vendar pa se je v 50 letih obstoja morala redno prilagajati novim razmeram. Kmetijska politika je bila tako uspešna, da je imela EU v 70. letih prejšnjega stoletja pogosto presežno proizvodnjo kmetijskih izdelkov. Mansholt se je od 70. letih 20. stoletja tudi neutrudno zavzemal za vključevanje ukrepov za varstvo okolja v kmetijsko politiko. Od leta 1958 do leta 1972 je bil podpredsednik Komisije, od leta 1972 do 1973 pa njen četrti predsednik.

Mansholt je želel preprečiti, da bi se v Evropi ponovila lakota iz prve zime po drugi svetovni vojni. Z njegovim načrtom sta bila v izjemno kratkem času ponovno zagotovljena prehranska samozadostnost Evrope in uspešno delovanje evropskega kmetijstva.

Sicco Mansholt je bil komisar za kmetijstvo in navdušen kmetovalec, ki je začrtal temelje skupne kmetijske politike.